

Роберто Бернардни

МАРТИН БОРМАН

„СИВИЯТ КАРДИНАЛ“ НА ТРЕТИЯ РАЙХ

Издателство
ПАРИТЕТ

Мартин Борман
„Сивият кардинал“ на Третия райх

Автор Роберто Бернади
Превод Милица Маркович
Редактор Нели Стефанова

Издателство „Паритет“, София
244 стр.

Личен секретар на Хитлер, началник на партийната канцелария на НСДАП, райхслайтер.

Борман не е ярък политик, но ръководи нацистката партия, контролира достъпа до Хитлер и се превръща в ключова фигура в последните години на Третия райх. Книгата проследява неговия път – от младостта му, пропита с националистически идеи, до ролята му на „сив кардинал“ на нацистка Германия. Как човек без военен талант и ораторски дар успява да концентрира толкова власт в ръцете си? И защо след войната името му остава обвито в мистерии и слухове?

Всички права са защитени. Никаква част от тази книга не може да бъде възпроизведена, в каквато и да е форма, без писменото разрешение на притежателя на авторските права.

ISBN 978-619-153-638-2

„Най-решаващо влияние върху фюрера по време на войната – особено от 1942 г. нататък, след напускането на Хес през 1941 г. и след още една година – оказва хер Борман. В крайна сметка, той упражнява пагубно влияние. Това става възможно, защото след 20 юли фюрерът изпитва дълбоко недоверие към всичко, а Борман е постоянно до него, представяйки и описвайки му всички въпроси.“

Херман Гьоринг,
от показанията по време
на Нюрнбергския процес

Съдържание

Увод	5
Детство и младост	12
Убийството на Валтер Кадов	19
Първи успехи	28
Ръководител на „Фонда за подпомагане“ на нацистката партия	39
Семейният живот на Мартин Борман	45
Началник отдел в бюрото на Хес	53
В служба на диктатора	75
В обкръжението на Фюрера	87
Срещу евреите	100
„Нашата непоколебима вяра в крайната победа“	108
Бягството на Хес. На Олимпа на властта	129
Пръв сред равни	147
На върха на властта	165
„Четвъртият райх ще пребъде!“	187
Агония	195
Съдбата на Мартин Борман	210
Важни дати от живота и дейността на Мартин Борман	239

Увод

На 15 октомври 1946 г. в затвора в Нюрнберг осъдените изяждат последната си вечеря – наденички, котлети, картофена салата, черен хляб и чай. Около 1 ч. след полунощ двама войници от американската военна полиция влизат, за да отведат външния министър на Третия райх, Йоахим фон Рибентроп, първия от осъдените на екзекуция.

Военните полицаи извеждат Йоахим фон Рибентроп от килията, прекарвайки го по коридора и през ветровития затворнически двор към малка гимнастическа зала. Всички осъдени трябва да преминат през една и съща кратка, смъртоносна процедура. Монокълът му е свален, а ръцете – вързани зад гърба с връзки за обувки.

Протестантски капелан се моли до фон Рибентроп, който вече стои на люка. Сержант от американската армия, изпълняващ ролята на палач, внимателно увива примката около врата на бившия министър. В подножието на бесилото чакат американски лекар с джобно фенерче и съветски медик. В последните си думи фон Рибентроп заявява:

„Бог ще защити Германия. Последното ми желание е да запазя единството на Германия и да постигна разбирателство между Изтока и Запада.“

Сержантът затяга примката, след което завързва краката на осъдения с платнен колан. В залата присъстват петнадесет официални свидетели: по един генерал от всяка от четирите съюзнически държави, офицер от охраната на американския затвор, осем избрани чуждестранни кореспонденти и двама германски журналисти. Всички стоят мълчаливо, със свалени шапки, в очакване на неизбежното. Един от асистентите на сержанта нахлузва черна качулка върху рядката сива коса на фон Рибентроп, закривайки лицето му. Миг по-късно другият асистент дърпа тънък дървен лост. С дрънчене капакът на люка се отваря. Фон Рибентроп пропада в празното пространство, а качулката му изчезва зад черната завеса, която закрива мястото под ешафода.

След това в спортната зала влиза фелдмаршал Вилхелм Кайтел, бившият главнокомандващ на въоръжените сили. Той е облечен в безупречно изгладена униформа, лишена от отличителни знаци и почести. Бо-

тушите му блестят, докато изкачва тринадесетте стъпала към второто бесило.

Преди екзекуцията Кайтел пише молба до Съюзния контролен съвет с искане да бъде разстрелян – „правото на всеки войник, осъден на смърт като войник“. Искането му е отхвърлено. Миг по-късно капакът на люка се отваря отново. След Кайтел, Ернст Калтенбрунер, Алфред Розенберг, Ханс Франк, Вилхелм Фрик, Юлиус Щрайхер, Фриц Заукел, Алфред Йодл и Артур Цайс-Инкварт са ескортирани един по един в спортната зала. „Десет души за 103 минути“ – отбелязва по-късно сержантът.

Така, десет от дванадесетте основни военнопрестъпници, осъдени на смърт от Международния военен трибунал на 1 октомври 1946 г., са екзекутирани 217 дни след процеса. Но двама от тях успяват да избегнат бесилото. Един от тях е Херман Гьоринг.

По някакъв начин в килията му е вкарана ампула с калиев цианид. Райхсмаршалът поглъща смъртоносното вещество два часа преди да бъде отведен на бесилото. Трупът му е пренесен на носилка в спортната зала, където е фотографиран, облечен и гол, както и трупове на десетте обесени. Това е

Алфред Йодл по време на Нюрнбергския процес

Хес, Дьониц и Гьоринг по време на Нюрнбергския процес (отдясно наляво).

направено като доказателство, че всички тези хора наистина са мъртви. Но няма никаква сигурност относно другия затворник, който успява да избегне черната качулка и капака. Това е райхслайтерът Мартин Борман, началник на канцеларията на нацистката партия и секретар на фюрера. Борман не е бил заловен, за да бъде обесен. Той не е присъствал на подсъдимата скамейка в Нюрнберг. Единственият обвиняем, признат за виновен и осъден задочно, е именно той.

Борман винаги е бил най-загадъчният от нацистките лидери. Работейки в сянка, той презира общественото признание и почести, но постига огромно влияние и власт. Обвиняемият в Нюрнберг, Ханс Фрицше, който някога е бил служител в Министерството на пропагандата на д-р Гьобелс, разказва пред съда следното:

„На второ място, и това е нещо, което не мога да кажа по друг начин под клетва – беше съвсем ясно, че д-р Гьобелс се страхуваше от Мартин Борман.“

Според Ханс Франк, нацисткият генерал-губернатор на Полша, Борман е бил „архизлодей“, а омразата, която изпитвал към него, била твърде мека дума, за да опише чувства-

та му към него. Според граф Лутц Шверин фон Крозигк, последният министър на финансите на Третия райх, Борман е „злият дух“ и „сивият кардинал“ зад трона на фюрера. Генерал-полковник Хайнц Гудериан, бивш началник на Генералния щаб на армията, заявява: „Заедно с Химлер, най-зловещият член на обкръжението на Хитлер е Мартин Борман.“

Никой не успява да отговори на въпроса: „Къде е изчезнал Мартин Борман след войната?“ Друга загадка е кой всъщност е бил той. Как от неизвестен партиен служител се е издигнал до такава влиятелна позиция? Такова издигане озадачава дори тези, които добре познават Борман през дванадесетте години на нацисткия режим. Алфред Розенберг, философ на нацисткото движение и шеф на Източното министерство, което отговаря за администрацията в окупираните от нацистите руски територии, пише в своите мемоари: „Никой, дори най-лудият фантаст, не би могъл да предвиди кариерата на Мартин Борман.“ Тази кариера, подобно на тази на Хитлер, започва в една външно стабилна и постоянна Европа, но в крайна сметка трябва да бъде разрушена от нацистите.

A handwritten signature in black ink, consisting of stylized, cursive letters that appear to read 'M. Bormann'.

Мартин Борман

Детство и младост

Мартин Борман е роден на 17 юни 1900 г. в Халберщадт – живописно долносаксонско градче с население около 40 000 души. Баща му, Теодор Борман, е тромпетист във военен оркестър с чин старши сержант. След като напуска армията, започва работа като пощенски служител и достига средни ръководни позиции в държавната администрация. Умира, когато Мартин е едва на четири години, а майка му скоро след това се омъжва повторно за директор на малка банка.

Учителите на Мартин Борман го описват като прилежен ученик, но по-късно неговите познания са оценени критично. Балдур фон Ширах, който го познава в продължение на двадесет години, заявява: „Единственото, което може да се каже за нивото му на образование, е, че не е научил нищо полезно от обучението си. Познанията му по история едва достигат нивото на *Untersekundaner*¹ – не повече. А в областта на литературата, живописа и музиката той е пълна нула.“

¹ ученик в шести клас (гимназия)

Единадесет дни след като Мартин навършва четиринайсет години, в Сараево сръбски атентатор застрелва престолонаследника на Австро-Унгария. В отговор върховното командване обявява мобилизация на армията и флота. В Германия вълнението расте – улиците се изпълват с маршируващи хора, които пеят патриотични песни. Сред тях е и младият Мартин Борман, увлечен от общия ентузиазъм.

По-късно Борман отбелязва, че в първите години на войната неколkokратно се опитва да се присъедини към армията като доброволец, но молбите му са отхвърлени. Въпреки това, през лятото на 1918 г. е зачислен като артилерист в 55-и артилерийски полк, където служи от юни 1918 г. до февруари 1919 г. За разлика от Хитлер, награден с Железен кръст, и Гьоринг, удостоен със Синия Макс, военната кариера на Борман остава незабелязана и без отличия. Той успява да избегне фронтовата линия, като приема длъжността „полировач“ – фактически камериер на офицер във вътрешния фронт. Мартин сваля военната униформа през януари 1919 г., веднага след като въоръжени групи завземат Берлин и свалят социалистическата република.

Решен да не се връща при семейството си и дома на доведения си баща, Мартин се запис-

ва в едногодишен курс по селско стопанство. Разсъждава трезво: в градовете безработицата е най-висока, а храната не се произвежда там. Провинциалният живот, напротив, осигурява сигурна прехрана.

След завършването на курса той придобива ясна представа как се управлява ферма и усвоява основите на земеделието.

През август 1920 г. двадесетгодишният Мартин Борман, бивш артилерист и студент по селско стопанство, става управител на голямо имение. То принадлежи на семейството на селския благородник фон Тройенфелс и се намира близо до село Пархим, в северната провинция Мекленбург. По същото време, далеч на юг, в Мюнхен, една малко известна политическа група официално приема името Националсоциалистическа германска работническа партия и избира свастиката за свой символ.

Възможно е Борман да не е знаел за дейността на новосформираната нацистка партия и за ролята на Адолф Хитлер в нея. Въпреки това, младият управител на имението открито изразява недоволството си от условията на живот в следвоенна Германия.